

NATAŠA JAKOP

INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK FRANA RAMOVŠA ZRC SAZU

LJUBLJANA, SLOVENIJA

natasa.jakop@zrc-sazu.si

ŽIVALI V PRAGMATIČNIH FRAZEMIH: NA PRIMERU SLOVENŠČINE

Pragmاتيčni frazemi predstavljajo posebno skupino v frazeologiji zaradi svojih specifičnih slovničnih in pomenskih lastnosti. Tako kot za druge frazeme je zanje značilna večbesedna ustaljena zgradba, tipizirajo pa jih skrajne morfosintaktične omejitve in pragmatični pomen. V prispevku ugotavljamo zastopanost živali v slovenskih pragmatičnih frazemih in gradivo analiziramo na strukturni, skladijski in pomenski ravni. Ob sodobnem jezikovnem gradivu preverimo in ocenimo aktualne in realizirane konotativne oz. ekspresivne vrednosti pragmatičnih frazemov z živalsko sestavino in podamo predlog za slovarski prikaz te skupine frazemov.

Ključne besede: *pragmatični frazemi, animalistična sestavnica, slovenski jezik, konotacija, leksikografija*

1 Uvod

V slovenščini imamo za čustveno grobo in žaljivo besedo oz. besedno zvezo, s katero govorec izraža svoj izrazito negativni odnos do naslovnika, izraz *psovka*, ki ga je domnevno motivirala glagolska primerjalna struktura *obravnavati koga kot psa* (Snoj 1997: 513, *psovati*), v kateri ima pes izrazito negativno, tj. slabšalno konotacijo, kljub sicer pozitivnemu družbenemu vrednotenju njegovih živalskih lastnosti, npr. zvestoba, zaščitništvo, prijateljstvo, udomačljivost, kot ponazarja znan slovenski slogan *Pes je človekov najboljši prijatelj*.

Psovke so na izrazni ravni lahko eno- ali večbesedne, npr. *svinja!*, *svinja svinjska!*, a teoretično le slednje spadajo v frazeologijo. V okviru teme znanstvenega srečanja *Animalistički frazemi u slavenskim jezicima* sem želela raziskati, katere živali so v slovenščini že motivirale in vedno znova spodbujajo nastanek pragmatičnih frazemov, ter katere slovnične, pomenske in pragmatične lastnosti zaznamujejo pragmatične frazeme z živalsko (animalno) sestavino v zgradbi.¹

Uvodoma je treba pojasniti, da predstavljajo pragmatični frazemi v frazeologiji posebno skupino, ki jo je utemeljila Burgerjeva semiotična klasifikacija frazeologije (Bur-

¹ V slovenščini se zdi terminološko najustrezneje govoriti o *živalski* oz. *animalni* frazeološki sestavini, saj je pridevnik *animalistični* izpeljan iz samostalnika *animalist*, ta pa v slovenščini pomeni umetnika, ki upodablja živali (prim. SSKJ: *animalist*). Vzporedno s *somatizmi*, torej frazemi s telesno (somatsko) sestavino, bi bilo v tem primeru mogoče govoriti o *animalizmih*, tj. frazemih z živalsko (animalno) sestavino.

ger 1998: 36–37). Razvrstitev, ki za merilo upošteva funkcijo frazemov kot jezikovnih znakov v jeziku, je namreč osamosvojila skupino frazemov brez denotacije v smislu poimenovanja zunajjezikovne predmetnosti, kot jo imajo npr. samostalniški in glagolski frazemi, ali funkcije vzpostavljanja slovničnih razmerij, kot jo imajo npr. vezniški in predložni frazemi. Pragmatični frazemi, npr. po klasični besednovrstni razvrstitvi frazeologije členkovni in medmetni frazemi, imajo v jeziku pragmatično funkcijo,² kar pomeni, da z izrekanjem teh jezikovnih enot govorec opravi neko govorno dejanje.

V tem kontekstu delitev na ožjo oz. širšo frazeologijo, po kateri se pragmatični frazemi uvrščajo na obrobje frazeologije, pravzaprav sploh ni več relevantna.

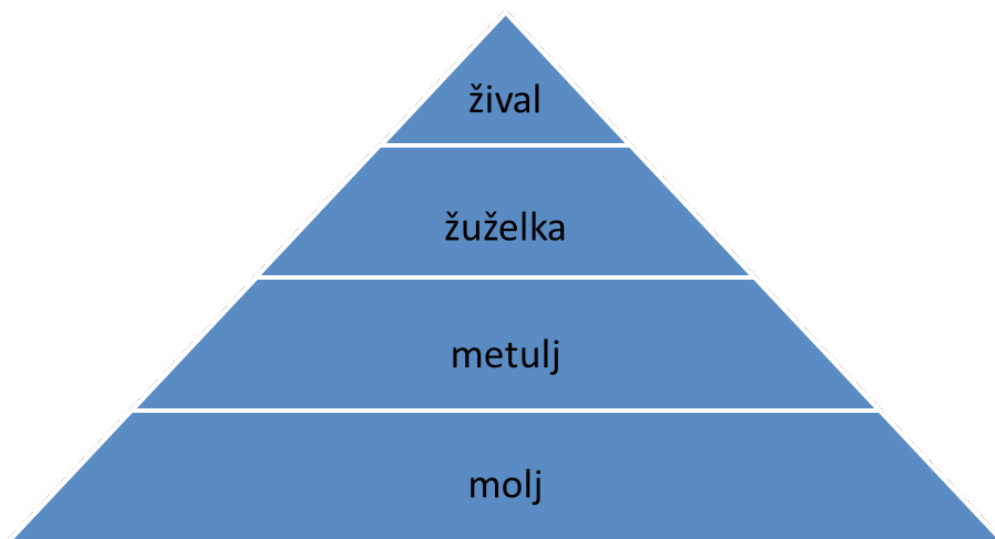
2 Opis analiziranega gradiva in metodologije

Predmet raziskave je živalska frazeologija v sodobnem jezikovnem gradivu, zato je bil prvi cilj pridobiti dovolj obsežen nabor z živalmi povezanih leksikalnih prvin, ki so sestavina pragmatičnih frazemov. Za izdelavo seznama sta bila sistematično pregledana dva jezikovna vira, *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ), ki s svojo pomenkosestavinsko strukturo slovarskih razlag, temelječ na zajetu in predstavitvi *genus proximum* in *differentia specifica* pri leksemih, omogoča razdelati mrežo poimenovanj za živali (prim. Slika 1), ter spletna gradivska zbirka *Razvezani jezik: prosti slovar žive slovenščine*,³ ki omogoča spremljati že registrirane pomenske prenose živalskih poimenovanj v večbesednih skladenjskih strukturah sodobnega jezikovnega gradiva. Izhodiščni seznam 1059 slovenskih leksemov, ki imajo v slovarski razlagi lemo *žival* oz. *živalski*, je bil najprej prečiščen,⁴ nato pa ustrezno razširjen na osnovi preverjanja še drugih lem s tega seznama, ki so bile razlagalne besede živalskih poimenovanj, npr. *govedo*, *goveji* kot lemi slovarskih razlag sta seznam dopolnili še z leksemi *bivol*, *bizon*, *jak*, *junec*, *krava*, *tele*, *telica*, dalje *krava*, *kravji* kot lemi še z leksemi *dimka*, *jagoda*, *kravica*, *mavra* itd.

² V ozadju Burgerjeve klasifikacije frazeologije je Morrisova semiotična teorija (*Foundations of the Theory of Signs*, 1938), v okviru katere je pragmatika veda, ki proučuje razmerje med znakom in uporabniki znaka, s tem pa je pragmatično razmerje v semiotičnem trikotniku enakovredno sopostavljeno sintaktičnemu in semantičnemu razmerju med znaki. V hrvaški frazeologiji se z raziskovanjem pragmatične funkcije frazemov intenzivneje ukvarja N. Pintarič (2002), pri čemer z izrazom "pragmema" zajame širši, komunikacijski vidik v frazeologiji, ki ni v celoti prekriven z izrazom pragmatični frazemi, uporabljenim v tem prispevku.

³ Spletni slovar je nastal leta 2004 na pobudo Društva za domače raziskave in je bil sprva namenjen frazeologiji. Do zdaj je zanj 1600 anonimnih piscev prispevalo že več kot 3700 gesel in 2300 sestavkov. Zbirka se sproti dopolnjuje.

⁴ V seznamu so, razumljivo, prevladovali samostalniki (807), od tega je bilo največ samostalnikov moškega spola (401), npr. *aerofag*, *akvarij*, *brezvretenčar*, *členonožec*, *dihur*, *gnoj*, v manjšini pa so bili glagoli, pridevniki in prislovi, npr. *brenčati*, *pasje*, *zajčji*. Izločeni so bili leksemi, ki v slovenščini niso motivirali frazeologije oz. paremiologije, npr. *aerofag*, *brahiopod*, medtem ko so preostali postali nova lema za preverjanje slovarskih razlag, npr. *črv*.

Slika 1: Primer pomenske piramide z uslovarjenimi uvrščevalnimi pomenskimi sestavinami (genus proximum) žival, žuželka, metulj

Iz gradiva v *Razvezanem jeziku* so bila izpisana »gesla«, ki vsebujejo živalsko sestavino, npr. *a ti je muca jeziček pojedla, a vzameš goloba v Benetke*.

Vzporedno je potekala korpusna analiza vzorčnih primerov, ki je omogočila raziskati zlasti ustaljenost, razširjenost, variantnost ter pomene in funkcije pragmatičnih frazemov z živalsko sestavino. Pri tem sta bila upoštevana korpusa *Gigafida* (www.gigafida.net/) in *Nova beseda* (http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda3.html).

V analizo so bili zajeti na eni strani že leksikalizirani živalski pragmatični frazemi, v katerih je živalska frazeološka sestavina neposredno izražena (*mačka, miš, prašič*) ali pa je le posredno povezana z živalmi (*perje, rep*), na drugi strani pa tudi t. i. potencialni frazemi, jezikovne strukture, nastale kot posledica neke jezikovne igre, ter frazeološki neologizmi, frazeološke variante in modifikacije, npr. *ne bi mu dal niti narisanih ovc čuvat, naj te osa piči, kaj me gledaš kot pavijan pavijana, potem pa svizec zavije čokolado v folijo, tristo kosmatih medvedk*. Pri teh je bila pozornost usmerjena zlasti v vprašanje, ali sta njihova ekspresivnost in pomenska prenesenost le priložnostni, vezani na neki konkretni diskurz, ali pa so te enote v procesu frazeologizacije oz. so že leksikalizirane, kar je mogoče ugotavljati zlasti s korpusno analizo.

3 Analiza gradiva

Pri pragmatičnih frazemih z živalsko sestavino so bili analizirani: sestavinska in skladenjska zgradba, tj. izrazna podoba frazemov in razmerje med frazeološkimi sestavinami, ter skladenjska funkcija in pomenske oz. funkcijske lastnosti pragmatičnih frazemov. V nadaljevanju so predstavljeni zanimivejši rezultati analize.

3.1 Sestavinska zgradba pragmatičnih frazemov z živalsko sestavino

Pri slovenskih pragmatičnih frazemih je bila na izrazni ravni že ugotovljena razrahljana meja med eno- in večbesednostjo, pogosto vezana le na formalno pravilo o pisanju skupaj oz. narazen tipa *na svidenje – nasvidenje* (prim. Jakop 2006: 36–38). Kljub temu je v prispevku večbesednost ohranjena kot ena temeljnih lastnosti frazeologije, zato so bile iz gradiva izločene enobesedne jezikovne prvine s funkcijo psovka, kletvic ipd., npr. *prasec!*, *prmejkokoš!*, čeprav imajo enako pragmatično funkcijo kot večbesedni izrazi tipa *prekleti prasec!*, *pri moji kokoši*.

Iz zbranega gradiva je razvidno, da zgradbo pragmatičnih frazemov povečini sestavljajo domače živali, npr. *ovca, govedo, kokoš, maček, pes, bik, kunec, konj, prašič, raca, osel, koza*, ki tudi sicer najproduktivneje motivirajo slovensko živalsko frazeologijo. Ta poimenovanja za živalske sestavine so pogosto zaznamovana, npr. *mandi* je otroško poimenovanje za kunca in sestavina pragmatičnega frazema *mandi te gleda*, oz. so sestavine zgradbe že leksikalizirane živalske metafore, v katerih so posameznim živalim pripisane (negativne) človeške lastnosti, ki so postale povezovalna pomenska sestavina, kadar se nanašajo na človeka (Vidovič Muha 2013: 162–163), npr. poimenovanji za psa *cucek, mrcina* sta hkrati tudi negativno poimenovanje za pohlevnega, bojzljivega oz. ničvrednega, malovrednega človeka in ta metafora je motivirala nastanek pragmatičnih frazemov *da bi te cucek, mrcina mrcinasta*. Podobno še *kura, kuzla, svinja, putka, kokoška*.⁵

Med pogostejšimi frazeološkimi sestavinami pragmatičnih frazemov so še zveri, npr. *ti beštija nemarna, hijena pokvarjena, tristo kosmatih medvedov, mi o volku, volk iz gozda, o ti zverinica*, žuželke, npr. *biba leze, biba gre, muha podrepna*, ptice, npr. *sraka tatinska, že vrabci čivkajo, glej ga vrabca*, opice, npr. *afna afnasta, majmun jedan, opica zarukana*.

Če primerjamo sestavinsko zgradbo pragmatičnih frazemov z drugimi skupinami frazemov, ugotovimo, da se vse te živali pojavljajo tudi v zgradbi drugih, nepragmatičnih frazemov, kar pomeni, da živalski pragmatični frazemi z vidika sestavinske zgradbe ne predstavljajo neke posebne skupine frazemov. Morda bi bilo treba vprašanje obrniti in raziskati, katerih skupin živali v pragmatičnih frazemih ni in zakaj ne, vendar iskanje odgovora nanj presega v prispevku zastavljene cilje.

3.2 Skladenjska zgradba pragmatičnih frazemov z živalsko sestavino

Pragmatični frazemi so po skladenjski zgradbi, tj. po tem, kako so frazeološke sestavine povezane med seboj, pestra in raznovrstna skupina: v njej so tako besednozvezne kot stavčne strukture, pri čemer je zanje značilno, da se sestavine besednozveznih (prirednih in podrednih) struktur ne pregibajo, pri stavčnih pa je celotna zgradba modifikacijsko skrajno omejena (Jakop 2006: 79–111).

⁵ Iz SSKJ je to razvidno že iz same razporeditve ponazarjalnega gradiva, pri čemer so pragmatični frazemi tega tipa uvrščeni pod tisti osamosvojeni pomen živalskega izraza, ki označuje tovrstno leksikalizirano metaforo.

Oblikoslovno-skladenjsko najvišjo stopnjo omejenosti v strukturi (običajno na eno samo obliko) potrjujejo tudi primeri pragmatičnih frazemov z živalsko sestavino, npr. *tristo kosmatih medvedov, v tem grmu tiči zajec*.

Analizirano gradivo je razkrilo tudi tipičen skladenjski vzorec pragmatičnih frazemov z živalsko jedrno sestavino v samostalniški podredni strukturi. Pridevniški prilastek je zapostavljen na desni, kar je v slovenski skladnji zaznamovana, anomalna struktura, npr. *lepa hiša – opica neumna*. Pridevniška sestavina v taki strukturi je izpeljanka iz jedrne živalske sestavine, npr. *koza kozasta, svinja svinjska*, ali kakovostni lastnostni pridevnik z negativnimi konotativnimi sestavinami, npr. *govedo neotesano, svinja umazana*. Skladenjska zgradba tega tipa ima pragmatično funkcijo psovke in predstavlja odprt (frazološki) model za živalske metafore z negativnimi konotativnimi pomenskimi sestavinami, npr. *kokoš neumna, podgana podganska*.

3.3 Skladenjska funkcija pragmatičnih frazemov z živalsko sestavino

Definicijska lastnost pragmatičnih frazemov je, da v stavku nimajo funkcije stavčnih členov osebka, povedka, predmeta, povedkovega določila ali prilastka kot stavčnočlenski frazemi, temveč opravljajo podobne skladenjske funkcije kot členki in medmeti. Za pragmatične frazeme zato velja, da spadajo v skupino »stavčnih frazemov« oz. »frazemov z vrednostjo povedi« in nastopajo v funkciji stavčnih oz. stavčnočlenskih modifikatorjev (Jakop 2006:114–127). Razliko je nazorno opisala Lj. Kolenić (1999: 381), ko je razpravljala o različnih možnostih vključevanja frazemov v besedilo: »Frazemske sintagme uklapajo se u rečenice kako njihovi sestavni dijelovi, a frazemske se rečenice uklapaju u diskurz.«

Pragmatični frazemi z živalsko sestavino to slovnično posebnost v celoti potrjujejo. Njihova skladenjska funkcija je omejena le na stavke in pastavčne oz. stavčne povedi, npr. stavčni modifikator: *Naj me koklja brcne, če ni res,*⁶ *Gledam Google, in glej ga vrabca – danes je 50 let od prve lego kocke, ki se je prikotalila na ta planet;* pastavčna poved: *Grozil je: »Tristo kosmatih medvedov, vama že pokažem!«;* stavčna poved: *Ja, Pahor, potem pa svizec zavije čokolado v folijo. Ne se norca delat iz slovenskega naroda.* Zlasti v govorjenem diskurzu se pragmatični frazemi z živalsko sestavino v funkciji stavčne povedi uporabljajo tudi kot šaljiv zavrnitveni retorični odgovor na vprašanje, npr. *Kaj si rekel? -Mačka spekel., Kaj? -Mačka ima rep nazaj. Če ga ima pa naprej, si ga pa dobro oglej.* Ta tip je smiselno obravnavati v okviru nadstavčnih skladenjskih enot.

3.4 Pomenske in funkcijske lastnosti pragmatičnih frazemov z živalsko sestavino

Pomensko so pragmatični frazemi posebna skupina v frazeologiji. Pri njih ne moremo govoriti o denotativnem pomenu. Imajo pragmatični pomen, saj so njihove pra-

⁶ Zanimivo analizo te skupine pragmatičnih frazemov je opravila I. Stramljič Breznik (2007).

gmatične funkcije leksikalizirane (Jakop 2006: 143–151). V leksikologiji je ta tip pomena, poimenovan »sporočanjško-pragmatični pomen«, značilen za medmete in členke (Vidovič Muha 2013: 97 id.). Pragmatični frazemi so torej leksikalizirana jezikovna sredstva za opravljanje konkretnih govornih dejanj.

Z živalskimi pragmatičnimi frazemi govorec v glavnem opravlja ekspresivna govorna dejanja, v manjši meri pa tudi pozivna in zavezovalna govorna dejanja.⁷ Z ekspresivnimi govornimi dejanji govorec izrazi svoje duševno stanje (čustva) in svoj odnos do naslovnika. Dejanje, ki ga ob tem opravi, je vzklik, kletev, psovanje ipd. Pri pragmatičnih frazemih z živalsko sestavino je izraženo čustvo oz. odnos praviloma negativen, zavrnitven oz. ni pozitiven, zato je raba teh frazemov v glavnem povezana z intimnejšimi, nejavnimi diskurzi. Govorec je ob izrekanju neprijetno razpoložen, vznemirjen in izraža negativna čustva, npr. jezo, gnus, nejevoljo, nezadovoljstvo, grozo, obup, občutek zoprnosti, ogorčenje, strah, zgražanje, posmeh, prezir ipd., npr. *kura te gleda, tristo mačkov, raca na vodi*.

S pozivnimi govornimi dejanji govorec želi vplivati na naslovnika, da bi ta opravil neko dejanje ali ga od njega odvrnil, npr. *imaš rep?* izraža opozorilo, naj naslovnik zapre vrata, *ti je muca jeziček pojedla?* izraža poziv naslovniku, navadno otroku, naj (spre)govori. Z zavezovalnimi govornimi dejanji pa se govorec zavezuje k nekemu dejanju oz. zagotavlja, da je izrečeno resnično, npr. *naj me koklja brcne, ni pes*, oba s funkcijo podkrepitve govorčeve resnicoljubnosti oz. verodostojnosti.

Pomensko-funkcijska analiza je potrdila leksikaliziranost pragmatične funkcije pri vseh pragmatičnih frazemih z živalsko sestavino.

4 Slovarski prikaz pragmatičnih frazemov z živalsko sestavino

Zagovarjamo stališče, da so pragmatični frazemi tako kot druge skupine frazemov ustaljene, reproducirane in leksikalizirane večbesedne jezikovne enote in kot take del slovarja. Res pa je, da zaradi posebnih slovničnih, pomenskih in pragmatičnih lastnosti potrebujejo svojevrstno slovarsko obravnavo, ki upošteva in izkazuje te njihove lastnosti oz. posebnosti. Strnjene prikazujemo v nadaljevanju. Slovnične lastnosti pragmatičnih frazemov se identificirajo z njihovo leksikalizirano pragmatično funkcijo. Vedno nastopajo kot »izreki« oz. po Austinovem razumevanju *performative utterances* (Austin 1962). Posledično se to kaže v njihovih skrajnih morfosintaktičnih omejitvah (variančnost je pri tem seveda izvzeta), ki je druge skupine frazemov ne izkazujejo. Te omejitve pridejo do izraza le v jezikih, ki poznajo sklanjanje in speganje besed, npr. slovenščini. V slovarju oz. slovarski bazi je to lastnost mogoče označiti na dva načina: z besednovrstno opredelitvijo frazema (npr. samostalniški, glagolski ipd. frazem), s čimer se hkrati določi še skladenjska funkcija, ali pa le v prikazu pregibanjskih lastnosti posameznih sestavin (-e -e, --), kot je ponazorjeno v Tabeli 1.

⁷ V prispevku ostajamo v okvirih klasične Searlove tipologije govornih dejanj (Searle 1975), po kateri se na osnovi govorčeve sporazumevalne namere razvršča pet osnovnih skupin govornih dejanj: prikazovalna (*assertives*), pozivna (*directives*), zavezovalna (*commissives*), ekspresivna (*expressives*) in izvršilna (*declarations*).

STAVČNOČLENSKI FRAZEM		PRAGMATIČNI FRAZEM	
<i>medvedja usluga</i>		<i>kakšna mačka</i>	
<i>medvedja usluga</i> sam. f.	<i>medvedja usluga</i> -e -e	<i>kakšna mačka</i> medm.	<i>kakšna mačka</i> --
<i>poslati koga po ptičje mleko</i>		<i>glej ga vrabca</i>	
<i>poslati koga po ptičje mleko</i> glag. f.	<i>poslati koga po ptičje mleko</i> pošljem koga ~	<i>glej ga vrabca</i> člen./ medm.	<i>glej ga vrabca</i> --
<i>rdeč kot kuhan rak</i>		<i>naj me koklja brčne</i>	
<i>rdeč kot kuhan rak</i> prid. f.	<i>rdeč kot kuhan rak</i> rdeča rdeče ~	<i>naj me koklja brčne</i> člen.	<i>naj me koklja brčne</i> --

Tabela 1: Shematični prikaz slovničnih lastnosti frazemov v slovarju

Kot je znano, imajo stavčnočlenski frazemi svoj nefrazeološki leksemski pomenski ustreznik v okviru iste besedne vrste, npr. *režati se kot pečen maček* 'zelo, pretirano se režati', medtem ko je pomen stavčnih frazemov mogoče prikazati le v obliki stavčne razlage, v katero so pri pragmatičnih frazemih nujno zajete relevantne pragmatične kategorije, ki opredelijo leksikalizirano pragmatično funkcijo, npr. razmerje med govorcem in naslovnikom, odziv govorca na zunajjezikovno stvarnost ipd. Govorimo o pragmatičnopomenskem opisu slovarskih enot, npr. *kakšna mačka* 'vzklik, s katerim govorec, navadno moški, izrazi navdušenje nad žensko', *glej ga vrabca* 'vzklik, s katerim govorec izrazi začudenje, presenečenje nad čim', *naj me koklja brčne* 'izraz, s katerim govorec podkrepi veljavnost, resničnost izrečenega'.

5 Zaključek

Z analizo smo ugotovili, da je frazeme z živalsko sestavino motivirala poimenovalna potreba po psovkah, kletvicah in čustvenih vzklikih, njihov nastanek pa je spodbudila že prej leksikalizirana živalska metafora. Ti frazemi okrepijo funkcijo istovrstnih enobesednih leksikalnih enot. Njihova konotacija je praviloma negativna. Zdi se, da je to ena od opaznejših razlik med živalskimi pragmatičnimi frazemi in preostalo frazeologijo in paremiologijo z živalsko sestavino, kjer živalska sestavina v zgradbi ne pogojuje negativne konotacije frazema ali pregovora, npr. kura: *hoditi s kurami spat, tudi slepa kura zrno najde*, krava: *biti molzna krava, ponoči je vsaka krava črna, krava pri gobcu molze, prašič: ričet je boljši, če je prašič vanj stopil*.

Skozi analizo živalske sestavine v frazeološki zgradbi so se pragmatični frazemi le še utrdili kot svojevrstna skupina v frazeologiji, ki zaradi svoje specifične potrebuje temeljito obravnavo na teoretično-raziskovalni, predvsem pa na leksikografski ravni.

LITERATURA

- Austin, John Langshaw. 1962. *How to do Things with Words: The William James Lectures Delivered at Harvard University in 1955*. Urmson, James Opie; Sbisà, Marina (red.). Oxford: Clarendon Press.
- Burger, Harald. 1998. *Phraseologie: Eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. Berlin: Erich Schmidt.
- Jakop, Nataša. 2006. *Pragmatična frazeologija*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Kolenić, Ljiljana. 1999. Kako prepoznati frazem. V: *Teorija i mogućnosti primjene pragmatolingvistike*. Badurina, Lada; Ivanetić, Nada; Pritchard, Boris; Stolac, Dijana (red.). Zagreb – Rijeka: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku. 377–381.
- Pintarić, Neda. 2002. *Pragmeme u komunikaciji*. Zagreb: Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
- Searle, John. 1975. A Taxonomy of Illocutionary Acts. V: *Language, Mind, and Knowledge*. Günderson, Keith (red.). Minneapolis: University of Minnesota Press. 344–369.
- Stramljič Breznik, Irena. 2007. Pragmatični frazemi s strukturo naj (se) mi ..., če in pod nobenim pogojem v slovenščini. V: *Slavenska frazeologija i pragmatika*. Fink Arsovski, Željka; Hrnjak, Anita (red.). Zagreb: Knjigra. 198–202.
- Vidovič Muha, Ada. 2013. *Slovensko leksikalno pomenoslovje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

SLOVARJI

- Slovar slovenskega knjižnega jezika: elektronska izdaja na plošči CD-rom*. 2000. Ljubljana: DZS, ZRC SAZU in Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša. [SSKJ]
- Snoj, Marko. 1997. *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.

SPLETNI VIRI

- Gigafida*: Korpus slovenskega jezika. <http://www.gigafida.net>
- Korpus Nova beseda*. http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda3.html
- Razvezani jezik: prosti slovar žive slovenščine*. <http://www.razvezanijezik.org/>

ZUSSAMMENFASUNG

TIERE IN PRAGMATISCHEN PHRASEMEN: AM BEISPIEL DER SLOWENISCHEN SPRACHE

Wegen ihrer spezifischen grammatischen und semantischen Eigenschaften stellen die pragmatischen Phraseme eine besondere Gruppe in der Phraseologie dar. Wie für alle anderen Phrasemtypen ist auch für die pragmatischen Phraseme die polylexikale feste Struktur typisch, wobei sie von den morphosyntaktischen Einschränkungen und der pragmatischen Bedeutung typisiert werden. Im Beitrag stellen wir das Vorhandensein von Tieren in den slowenischen pragmatischen Phraseme fest. Die Analyse des Untersuchungsmaterials erfolgt auf der strukturellen, syntaktischen und semantischen Ebene. Die Sprache der Gegenwart wird auf die aktuellen und realisierten konnotativen bzw. expressiven Werte von pragmatischen Phraseme mit tierischen Komponenten hin überprüft und bewertet. Im Weiteren wird ein Vorschlag zur lexikographischen Erstellung dieser Gruppe von Phrasemen herausgearbeitet.

Schlüsselwörter: *pragmatische Phraseme, Tierkomponente, slowenische Sprache, Konnotation, Lexikographie*

